

consciousness. Among them, ontological-reflective, which begins the mental ideological structures of the world's linguistic picture; axiological-value, determining the attitude of the speaker, the nature of the relations and relations of the speakers; temporal-stylistic, marking the era, time and stylistic forms; ethical and aesthetic function as a response to the requests of social groups of speakers; interpretative methods and forms of interpretation of the new use of folk stylists.

The main method of linguistic studies is linguistic and lingual synergetic analysis of linguistic and cultural fields, which are preceded by components of the semantic-contextual and axiological subspecies of the analysis. An important requirement and condition of linguocultural analysis is compliance with the interpretation of the linguistic image of the nature of the concept, subject, (or object) as a cultural value. As a result of the analysis, the linguistic units representing the realem (substantive value), the ideologem (concept) and its cultural function (culturem) are singled out.

In Ukrainian language, in all stages of its development, and in modern literature, the word fate is common. It is certified in ancient mythology, fairy tales, sayings, retellings, songs, folklore records, dialectological studies, in colloquial folk and literary Ukrainian language. This is evidenced by the fundamental study of Svitlana Yermolenko "Folklore and Literary Language", in which says: "In a number of poetic meanings to the word *fate* – *evil, disaster, kind, young, lucid, obedient, unlucky, Cossack, black-browed, false, holy* – observe the semantic complication of folk-verse motive. In folklore, the motive of fate is predominantly orphan and hymy songs, and also with a negative connotation.

УДК 811.161.2

Тетяна Беценко

ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНА СЕМАНТИКА НАЗВ ПОСУДУ В ПОЕТИЧНІЙ МОВІ В. ГОЛОБОРОДЬКА

У статті засвідчено спробу розглянути особливості мовно-образної організації поетичних творів В. Голобородька. Проаналізовано семантику та емоційно-експресивне забарвлення номенів на позначення предметів посуду. Обґрунтовано змістову вагу та конотативні відтінки лексем у поетичному слововживанні, що пов'язані з традиційною культурою побуту українців.

Ключові слова: поетична мова, індивідуально-авторський стиль, поетичний мовосвіт, мовно-естетичний знак, мовно-естетична думка, поетичне мовотворення, ліричний контекст, семантика образу-символу, конотативний відтінок, емоційно-експресивний зміст.

The article attempts to examine the peculiarities of the linguistic organization of poetry works by V. Holoborodko. The semantics and emotional and expressive color of the nomens on designations of dishes are analyzed. The substantive weight and connotative shades of lexemes in poetic words are substantiated, which are connected with the traditional culture of everyday life of Ukrainians.

Key words: poetic language, individual-authorial style, language-aesthetic sign, linguistic-aesthetic thought, poetic mood creation, lyrical context, semantics of symbolic image, connotative tone, emotional and expressive meaning.

Поетична мова – сакральна царина індивідуально-авторської творчості. Слово в поезії вимальовується як ознака багатовимірності всесвіту, постаючи незглибимою і безмежно-нескінченною величиною, якою осягається і пізнається буття, втілене в художні форми та образи. Спостереження за способами та формами поетичного мовотворення талановитих митців важливе щодо з'ясування можливих шляхів розбудови підсистем мови, виявлення модусів розвитку мовно-естетичної думки. Одним із маловивчених у цьому аспекті є поетичний ідіолект В. Голобородька.

Різні аспекти творчості В. Голобородька розглядали М. Ільницький, А. Макаров, М. Антонович, О. Кузьменко, Ю. Шутенко, Т. Пастух та ін. Однак лінгвостиль митця поки що не осмислено повною мірою. Індивідуально-авторська манера письменника, без сумніву, є автентичним, непідробним, оригінальним явищем в історії української мовно-поетичної думки, тому потребує докладних різновекторних студій. У мовотворенні художника засвідчені нові грані словесно-образного кодування ідеї, нові образи і нові знаки-символи, засновані на канолах традиційної культури.

Мета нашого дослідження полягає у з'ясуванні художньо-образної семантики слів на позначення посуду в поетичній мові В. Голобородька.

Художньо-образна система поетичного мовосвіту В. Голобородька в основі своїй – наскрізь національно маркована. Кожен елемент мовноосвітньої поетичної парадигми митця пронизаний національним колоритом, національно-мовною образотворчістю, спорідненою із прадавніми фольклорними джерелами. Поетична картина етнобуття в баченні митця – споконвічно проста й зрозуміла; її осердя є відомі, знані всім реалії. Увагу привертають переосмислені в художньому ключі назви посуду.

Лексико-семантична група назв посуду в ліричному континуумі художника представлена номенами **глечик, кухоль, відро, тарелі, чарки, склянка, чашка, ложка** тощо. Найуживанішими є підстави вважати **глечик, відро, кухоль**. Зазначені номенні художньо обіграє митець. Від прямого називання предмета письменник переходить у площину абстрактно-узагальненого мислетворення. Відбувається формування поліфонічних, багатозначних образів, як-от: *А твоє обличчя біле,/ як тарілок білий ряд,/ як тарілка, що розбилась,/ випавши із білих рук./ Б'ються тарілки об землю./ На черепки – твоє життя* («Після весілля»).

Мовно-образний знак **глечик** можна вважати поетичною універсалією В. Голобородька. Це улюблений художній образ письменника.

Відомо, що *глек*, зменшена форма *глéчик*, – висока кругла з вушком (рідше без вушка) посудина для зберігання, головним чином, молочних продуктів (молока, сметани тощо). Може бути як керамічним, так і металічним (бронза, луджена мідь). Залежно від призначення різниться розміром і формою. Незамінний атрибут українського сільського побуту. Глечик – дуже давній вид посуду та домашнього кухонного начиння, відомий усім народам; стародавній предмет хатнього ужитку, що сягає часів найперших цивілізацій. В Україні споконвіку використовували глечики, виготовлені з глини. Про значущість названого предмета у повсякденні свідчить В. Жайворонок [Жайворонок 2006: 137].

У поетичній світобудові В. Голобородька **гличик** постає як елемент (складник) макрокосмосу. Відтак філософія поетичної думки митця ґрунтується на уявленні, що означений предмет – найдавніший і універсальний у побутовому використанні – вміщає в собі світ і вічність. Розгляданий номен виступає в різних мікроконтекстах (*жінка з гличиком молока; глиняних гличиків рік/ до губ; в гличику глинянім; гличик легкий; в глиняному гличику; гличик на двох; золоті гличики груш та ін.*). Помічаємо, як в авторській уяві щоразу варіює, видозмінюється, по-іншому змістово й алегорично-символічно переосмислюється образ.

У складі генітивної метафори: *глиняних гличиків рік/ до губ – гличик*, очевидно, символізує предковичнє, невмируще, прастаре буття з його укладом, гармонію людини і природи, їх нерозривність, співзалежність у довічнім, безсмертнім плині життя: *Прихильності/ роси до трави/ пташки до гілки/ щоки до щоки/ і мені забаглося прихильності/ волохатих долонь лісів/ до голови/ глиняних гличиків рік/ до губ/ подорожників доріг/ до ран прихильності...* («Прихильності...»).

Неоднопланово, багатомістко вимальовується семантико-конотативний зміст етнознака **гличик** у контексті нижченаведеного твору: *Жінка з гличиком молока/ зупинилася серед двору: / коси чорні і станом тонка, / у очах ніби синє море. / Стала й слухає, як воно / щось балакає в гличику глинянім, / і сп'янили слова, як вино, / тихим звуком забутого імені. / І прислухалася до тіла свого, / молоком ніби білим наповненого: / розгорялося молоко, як вогонь, / і палило кордони недозволеного. / Так стояла, а гличик легкий / на руках – як дитина маленька. / Так стояла, а чоловіки/ були схожі на того, хто далеко* («Жінка з гличиком молока»). У тексті компонент **гличик** виступає в синтаксичній функції неузгодженого означення (**жінка з гличиком молока**), обставини місця (**в гличику глинянім**), суб'єкта дії (а **гличик легкий** / на руках – як дитина маленька).

У першому випадку він слугує підкресленню ознаковості суб'єкта дії, у другому – є своєрідною фіксацією локусу, актуального для твору, у третьому – засвідчує роль

предмета як виконавця дії (відтак указує на його важливість, значущість у образно-змістовому плані). Конструкція **гличик молока** (у структурі *жінка з гличиком молока зупинилася серед двору*) семантично осмислюється як «жіноче начало», «одвічне призначення жінки на землі продовжувати рід, бути берегинею домашньою вогнища»; у висловленні відчутний відтінок урочистості і піднесеності; зорова картина, що її створив митець, велично-приваблива і деякою мірою патетична: оспівується жіноча принакність і краса у одвічній повсякденні: *Жінка з гличиком молока/ зупинилася серед двору:/ коси чорні і станом тонка,/ у очах ніби синє море*. Разом з етнознаком **гличик** актуалізовано образ **молока** – символу материнства, жіночості; тому **молоко** (як одухотворена істота) «балакає» у гличику: *Стала й слухає, як воно/ щось балакає в гличику глинянім; І прислухалася до тіла свого,/ молоком ніби білим наповненого*. І насамкінець гличик з молоком у поетовій уяві трансформується в образ **немовляти**: *Так стояла, а гличик легкий / на руках – як дитина маленька*. Народження і продовження життя митець закодовує в образі глиняного гличика з молоком, що його тримає жінка.

У іншому випадку гличик усвідомлюється як вмістище життя, як пробудження від спочинку і початок дня, одночасно як одвічність, первозданність життєвого укладу, атрибут українського сільського побуту: *В глиняному гличику, як бджоли, / молоко уранішнє гуде, / пахощами сяє серед столу / паляниці сонечко руде. / На тарілці молода цибуля, / квашені із діжки огірки, / в гарно розмальованому **кухлі** / мед такий пахучий і липкий. / „Мамо, наготуйте на роботу – / я коситиму аж у Крутій...” / І плигає півнем на капоті / промінь із-за гаю золотий («Ранок»)*. Українська картина селянського побуту – сніданку – малюється з допомогою предметів посуду, актуалізованих у вірші.

Складно, неоднопланово і різновекторно осмислюється семантико-конотативний зміст образу-символу **гличик** у нижчеподаному тексті: *Мати утопче стежку, на базар ходячи, / виносить же того молока, / щоб було з чого донечці одягання справити, / аж поки одного дня / донька не вріже*

косу, щоб заспокоїти матір: / «Мамо, я ж не на вік іду, /я ж іще повернуся» – /виллє молоко з глечика в ямку, /сама влізе в порожнього глечика – /так мати й віднесе доньку на базар /тією ж утоптанною роками стежкою. /Понесе одягнуеною гарненько у домашній одяг: /у хусточку з полотенця вишневого садка, /у спідничку із пілки квітучої луки, /у сорочку, прикрашену по рукавах квітами /з городчика, /а принесе на базар – дитина гола! /Хоч і спало дорогою, а зуміло ж роздягтися, /одяг свій крадькома повикидати, /що й мати не побачила, – /доведеться тепер в усе міське одягати. /Віднесе мати доньку на базар /та й продасть. Чи продасть, чи так віддасть, /та відтоді стане доньку додому чекати, /вістки хорошої від доньки дожидати. /«Зозуле, зозуле, /пташко сіренька, що так сумно куєш у садку, /чи ти не за доччиною косою прилетіла?! («Зозуля при перуці»). Треба гадати, що висловлення: **виллє молоко з глечика в ямку, сама влізе в порожнього глечика** – означає, що донька позбудеться материнської опіки, подорослішає, стане самостійною тощо, деякою мірою віддалиться від споконвічних родинних, етнічних канонів життєбуття.

У поетовому образно-асоціативному мовосвіті **глечик** вимальовується як атрибут гармонії почуттів, злагодженості, порозуміння, симпатії, як символ закоханості юних сердець: Улітку-літечком / ми збирали з дівчиною суниці. / **Глечик** був один на двох, / дівчина тримала його у своїх тоненьких руках. / Я милувався, / коли вона нахилилася, / щоб розшукати ягоди у траві, / нахилилася квіткою, / як би от на неї сів метелик. / А потім дівчина зникла, / вона упала у траву / і пропала: / її тіло стало травною, / очі – росною, / і щоки стали ягодами. / Я все гукав її, я усе марно гукав, / бо чув лише, як вона усміхалася листочками, / як вона ворушила стебельцями, / та бачив лише, як вона дивилася у небо росною. / І я збирав на її щоках ягоди. / А про **глечик** ми з дівчиною забули. / Геть зовсім забули («Глечик на двох»). У останніх рядках, напевне, **глечик** постає як символ пам'яті, як спогад про втрачене кохання.

Своєрідно полонить увагу читача, увиразнює та збагачує художню мову метафорична конструкція В. Голобородька

золоті глечики груш, побудована на перенесенні ознак за формою і кольором (до речі, груша, як і глечик – улюблені поетоніми митця): *Груш натрусили з матір'ю у садку, і я набрав повну пазуху / маленьких золотих глечиків, / повних меду, / і поніс підбігцем у поле, / де батько пшеницю косив. / .../ Падають додолу / золоті глечики груш / і розбиваються / з тихим дзвоном* («Золоті глечики груш»). Художньо-образну конструкцію **золоті глечики груш** справедливо зараховувати до найпоетичніших висловів сучасного українського віршотворення.

Отже, слово-образ **глечик** у поетичному мовосвіті письменника – суттєва і художньо значуща реалія. У свідомості митця поєднує семи «символ національного буття», «атрибут сільського побуту», «оригінальна прикметна краса кухонного начиння наших предків», «вмістище минувшини і прийдешності, грядущого»; «макрокосм та матерія вічності етнобуття». Відтак **глечик з молоком** – «символ жіночості і материнства», **глечик на двох** – «символ кохання». Мовно-естетичний поетичний знак **глечик** позначений емоціями піднесеності, урочистості, величності. Це символ українського сільського побуту.

Не менш багатозначний і не менш красномовний, надто важливий і промовистий у поетикальній системі митця такий доволі «буденний» і простий знак, як **відро**. Відповідно до 11-томного СУМ **відро** – «1. Металева або дерев'яна посудина з дужкою для носіння й зберігання води тощо. 2. *заст.* Міра, що дорівнює вмісту відра (близько 12 літрів [СУМ 1: 631]. Згідно з «Енциклопедичним словником Брокгауза і Єфрона **відро** як господарський посуд зазначається в літописі Нестора за 997 рік в оповіді про напад на Київ печенігів. У «Руській Правді» відро є виміром вмісту, який дорівнює приблизно 15 фунтам борошна і 24 фунтам води. **Відра** (водоноси) згадуються в Біблії. Отже, відро – дуже давній предмет хатнього і взагалі господарського вжитку наших предків. Письменник уживає лексему **відро** переважно в першому значенні: «металева або дерев'яна посудина конічної чи циліндричної форми, з дужкою для носіння й зберігання води та іншої рідини». Не спостерігаємо використання якогось

із синонімічних відповідників типу **конівка**, **шаплік**, **цебёрка**, **цебёрко**, **цебріця** фольк., **кónва** [кінва] діал., **кїбель** діал., **пўтня** діал.; **цѣбѣр**, **цебрó**; **баддя** рідше. Не фіксуємо варіантів **відерце**, **відерочко**, **відерко**.

Взагалі поетика номена **відро** є дивовижною в художньому світогляді В. Голобородька, незвичайною, екстраординарною в українській поетичній творчості. Буденність предмета, його «непомітність», звичність і простота не давали підстав митцям оспівувати цей атрибут господарювання. Відро – обов'язкова, неодмінна реалія сільського щоденного побуту, предмет господарського вжитку. Цей зв'язок чітко зберігає митець. Крім того, він апелює до народнопоетичних джерел. Як відомо, у фольклорній картині світу **відро** – прикмета української етнодійсності, повсякденного вжитку: дії, пов'язані з використанням відер, щоденні і водночас ритуально-символічні: *Взяло дівча відра / Та й пішло по воду. / А там хлопці-риболовці / Та ще й козацького роду* («Взяло дівча відра»); *Візьму відеречка та й піду по воду, / Бо там хлопці-риболовці із чесного роду* («Куколю, куколю, не рости по полю»), *Я ж не топилла, / Я ж не варилла, / А йшла по водиченьку – / Відра побила* («Ой гиля-гиля, гусоньки, на став»). На основі цих прикмет, давніх уявлень митець вибудовує індивідуально-авторську ліричну символіку та змістове, образно-емоційне коло поетоніма **відро**.

Якщо **гличик** у художньо-образному світобаченні митця корелює з поняттям *молоко*, то відро – з поняттям *вода*. Вода ж – джерело життя, ознака і обов'язковий складник буття. Поезія «Чисті криниці» є своєрідним обігруванням ланцюгово співвіднесених і зрозумілих нам понять: **відро** – **вода** – **життя**: відро призначене для того, щоб брати воду; відсутність води (порожні відра) – завжди було і залишається дуже недоброю ознакою, передвісником невдачі, також промовистим показником / свідченням екологічної катастрофи, небезпеки, непридатності для життя.

У мовній практиці повсякдення лексема **відро** вживана у конструкціях *взяти відра і піти по воду, діставати відром води, витягати відром води, носити воду відрами, повні /*

пусті, порожні відра, перейти з повними / пустими відрами
дорогу, напиться води з відра, напувати з відра, лити з відра,
вилити воду з відра, дощ лє як з відра, витягти відро та
ін. Наприклад, у фольклорі: *Ой став Роман жартувати / З
відер воду виливати /– Ой Романе, Романочку, / Не лий воду на
сорочку* («Ой у полі криниченька»), *Шла дівчина до криниці,
/ Набирає собі водиці, / Та водиця в зелен-зелен гаю, / Дивні
чари крапля має. / Перейди дорогу до мого порога / З відрами
вповні, зачерпни зірниць / З дивної кирниці, подаруй мені*
(«Шла дівчина до криниці»), *Ой то ж не зоря – / Дівчина моя
/ З новенькими та відерцями / По водицю йшла. / «Дівчино
моя. / Напій же коня / З рубленої нової кринички, / З повного
відра!»* («По той бік гора»).

У поезії «Чисті криниці» **відро** засвідчене в розгорнутій
порівняльній конструкції – «оцинковане дзвінке сонечко,
що дарує косарям холодняк у спеку», воно – оживлений,
одухотворений (персоніфікований) предмет: **«летить відро
і чіпляється за гілля придорожніх дерев»**: *Над дорогою
пшениці, / як дівочі коси, в які вплетений червоний горошок.
/ Дорогою котиться пошарпана вантажівка-гарба. /
Черкаються колеса об пшеничні коси. / Котиться гарба. /
Збоку, на дротяному гаку, теліпається відро. / Летить
відро, як оцинковане дзвінке сонечко, / що дарує косарям
холодняк у спеку. / Летить відро/ і чіпляється за гілля
придорожніх дерев, / притрушених соломю* («Чисті
криниці»). Відро уявляється як річ, що призначена для
людини, її життєдіяльності. Страшна звістка про відсутність
води, зникнення криниці засвідчена у формулі з **порожнім
відром** (в триступінчатій конструкції): *Підійшов до кринички,
/ аж вона – пересохла: / біл камінь почорнів від спеки, / зелена
трава пожовтіла від спеки, / блакитна квітка посіріла
від спеки. / Так і повернувся з порожніми руками, / з
порожнім відром, / з порожнім ротом*. Сільський побут,
класичний інтер'єр сільської української хати (**криниця,
відра на лаві, коромисло**) митець змальовує точно і скупю:
*«Йди, доню, по воду / до Чумакової криниці – / он відра на
лаві, / у кутку коромисло – / йди, доню, по воду»*. Письменник
органічно вплітає фольклорний образок: давній звичай

носити відра на коромислі. Це натяк на те, що разом із занедбанням природи відбувається забуття звичаїв, пор.: *Несе Галя воду, Коромисло гнеться...* (Укр. нар. пісня). У всьому контексті твору **відро** осмислюється як одухотворена істота, як предмет, що дає життя, як персоніфіковане створіння: *«полетіло відро у криницю, / співаючи боками, сміючись срібними ланцюжками» (полетіло (подібно до птаха), співаючи боками, сміючись (подібно до людини): Пішла дівчина до криниці, / дильом дильованої, / м'ятою обсадженої, / ногами обтопаної. / Почепила відро, / побігли руки по ключу, / полетіло відро у криницю, / співаючи боками, / сміючись срібними ланцюжками. / Витягла відро –/ а в ньому немає ні крапельки води!* Відсутність води у відрі, яке витягли з криниці порожнім, – знак біди, тривоги, знак екологічної катастрофи, недбалого господарювання людини на землі, безвідповідального ставлення до природних багатств. Антропоморфізований образ-символ **відро** постає як мірило поведінки людини на землі, як критерій її інтелектуально-фізичної діяльності (**порожнє відро**), як показник ставлення до природи; поштовх для того, щоб замислитися над поведінням, діяннями господарів землі: *Прийшов комбайнер до криниці із відром, / а в комбайнера на спині / солом'яне сонце. / Бряжчить відро, / опускається у криницю, / глухо б'ється у дно / і летить догори порожнє. / Стоїть комбайнер, / облизує губи, порепані, як дорога, / бряжчить відро, / котиться геть / і сміється.*

У поетичній пам'яті В. Голобородька збережено згадки про давні, сакральні картини етнобуття; обов'язковим атрибутом таких словесних етнопотен є **криниця**, **вода у відрі на зрубі**, **яка балакає**: *Сидять косарі коло криниці / на розстелених вільхами зелених тінях). / Сидять косарі – обідають. / А в криниці груші медові, / накидані косарями. / І балакає вода у криниці, / і балакає вода у відрі на зрубі.* Закінчується поезія філософськими роздумами митця про пам'ять води (здатність води зберігати інформацію, отже, властивість води «вміщувати» відомості про минуле, слугувати пам'яттю поколінь, традицій): *В криницях*

збираються люди. / Хто бере з неї воду – / залишається в ній. Формула **набирати воду** в оригінальному словесно-образному орнаментуванні митця: **набираючи воду, набирають у відра** сусідів, коханих і матерів, – свідчення спорідненості поколінь, ознака пам'яті: *І кожного разу, / набираючи воду, / набирають у відра / сусідів, / коханих / і матерів. / І тоді п'єш їхні обличчя. / А кого ж я нап'юся, / коли криниці посохли, / коли стежки-доріжки до криниць / заростають тернами?*

Узвичаєні в мовній практиці конструкції *відра бряжчать, винесла відро з водою*, введені до поетичних творів, є ознаками побуту і водночас – знаковими величинами. Сільське буття асоціативно закарбовується в свідомості, пов'язуючись із такою деталлю, як *бряжчання відер ранками*: *Тебе ранками відра будять, / що бряжчать біля колодязів. / Тебе ранками півень будить / на подвір'ї на одній нозі* («Пробудження»).

Риса людяності, чемності, гостинності закодована у формулі **винесла відро з водою**: *Спинилися в селі коло одної хати, / із кузова стрибнули на траву, / і жінка винесла відро з водою, / і кухоль бився дзвінок об боки. / Пили й відходили, щоб інші / з криниці полив'яної пили, / вечірньою світлицею відгонила вода* («В дорозі»). За біблійними заповідями, морально-етичним кодексом українців дати подорожньому напитися води – святий обов'язок.

Семантика конструкцій з номенами **вода і відра** зіставляювана з поняттям **життя** (протилежне – *смерть*): **дати води напитися** – врятувати від смерті. Митець вдається до обігрування канонічної думки. У семантиці висловів «**воду несла**», «на могилці синовій **відра поставила**» спостерігаємо актуалізовану паралель життя – смерть: **вода – відра – смерть – сльози – біль**: *По селу стежка, / по стежці – мати. / Ішла мати стежкою, / воду несла. / До криниці стежка, / додому – мати. / Ішла мати додому, / та не к дому прийшла. / «Ой куди ж ти, стежечко, мене привела: / не на кладовище, а додому я ішла». / На могилці синовій барвінок послався, / на могилці синовій **відра поставила**. / «Ой куди ж*

ти, стежечко, мене завела: / ішла додому, а до сина зайшла
(«Несла мати воду»).

У всіх випадках слововживання поетонім **відро** актуалізований із поняттями **колодязь, криниця, вода, пити, брати воду** тощо.

Урочисто-піднесений відтінок означеного образу помітний у метафоричному контексті **набирати відром пісні** (разом з поетичними переосмисленнями понять **відро, вода, криниця**): ***І викопую у чолі очей криниці, Я хочу напитися води*** «Катерини»: *Умочу пензля в квітучі вишні, / намалюю йому біле чоло, / а на чоло трактори вийдуть / і хрущі загудуть, як село. / А на чолі маятимуть крила – / зелені крила доріг навесні... / **І викопую у чолі очей криниці, / щоб набирати відром пісні!** / Я хочу напитися води* «Катерини», / *захлинутись в аральських пісках, обмитися в пожежах Чигирини, / щоб вишень добра принести в руках. / Щоб порізати хлібину правди, / сіллю справедливості посипати по землі! / Я хочу піти у білий празник / і стерти об дорогу не одні постолі...* («Білий празник Кобзаря»).

Очевидно, висловлення ***І викопую у чолі очей криниці, / щоб набирати відром пісні!*** можна інтерпретувати як «виплекаю у собі прагнення і палке бажання якнайбільше спізнати й осмислити талант генія нації – її піснетворця, що невпинно духовно збагачує народ». Натомість висловлення *Я хочу **напитися води*** «Катерини» означає «насолодитися пророчим, болісним і живодайним словом Кобзаря, що незмінно є вічним співцем національного буття».

Характерною прикметою ідіостилю В. Голоборолька є також тяжіння до переосмислення інших назв на позначення предметів посуду: **ложка, кухоль, келих, чарка, тарілка, чашка, горщик, склянка** тощо.

Світ (світ природи, світ побуту, світ етнодійсності, світ людських почуттів, світ предметний і емоційно-чуттєвий, світ конкретний і уявний, здогадуваний, нафантазований) у філософському осмисленні В. Голобородька взаємопов'язаний, асоціативно-переплетений, наскрізно одухотворений. Найменування предметів посуду, що є споконвічними у побуті наших предків, постають як

персоніфіковані реалії. Неповторність митця вбачаємо у віртуозному вмінні побачити, віднайти нове, актуальне у звичному, традиційному.

Голобородько В. Повне зібрання віршів // В. Голобородько // tisk.org.ua/?p=8440

Єрмоленко С. Я. Мовно-естетичні знаки української культури / С. Я. Єрмоленко. – К.: Інститут української мови НАН України, 2009. – 352 с.

Єрмоленко С. Я. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. Г. Тодор / [за ред. С. Я. Єрмоленко]. – К.: Либідь, 2001. – 224 с.

Жайворонок В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник / В. Жайворонок. – К.: Довіра, 2006. – 703 с.

Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970–1980. – Т. 1.

REFERENCES

Holoborodko, V. Complete collection of poems. Retrieved from: tisk.org.ua/?p=8440 (in Ukr.)

Yermolenko, S.Ya. (2009). Lingual and aesthetic signs of Ukrainian culture. Kyiv: Instytut ukrainskoi movy NAN Ukrainy (in Ukr.)

Yermolenko, S. Ya. (Ed.) (2001). Ukrainian language. A short glossary of linguistic terms. Kyiv: Lybid (in Ukr.)

Zhaivoronok, V. (2006). Signs of Ukrainian Ethnoculture: Dictionary-Directory. Kyiv: Dovira (in Ukr.)

Billodid, I. K. (Ed.). (1970 – 1980). *Dictionary of the Ukrainian language*. (Vol. I – XI). Vol.1. Kyiv: Naukova dumka (in Ukr.)

Статтю отримано 15.12.2017

Tetiana Betsenko

ARTISTIC SEMANTIC OF WORDS FOR THE DESIGNATION OF DISHES IN THE POETIC LANGUAGE OF V. HOLOBORODKO

Poetic language – the sacred kingdom of individual and author's creativity. The word in poetry emerges as a sign of multidimensionality of the universe, presenting a profound and infinite-infinite quantity, which comprehends and recognizes being embodied in artistic forms and images. Observing the ways and forms of poetic synthesis of talented artists is important in terms of finding out the possible ways of developing subsystems of language, identifying modes of development of language and aesthetic thought. One of the little-known in this regard is the poetic idiosyle of V. Holoborodko.

The lexico-semantic group of names of dishes in the lyrical continuum of the artist is represented by a nominium jug, mug, bucket, glasses, glass, cup, spoon and others like that. The most used, perhaps, is a jug, a bucket, a mug. The abovementioned names are artistically played by the artist. From the direct naming of the subject, the writer becomes a plane of abstract, generalized thought formation. Polyphonic, multi-valued images are formed.

In the aristocratic idiolect of V. Holoborodko, the names of dishes acquire the status of poetonyms. They associate with the focus of the macro space of national life, are peculiar indicators of the spiritual dimension of the nation.

The world (the world of nature, the world of life, the world of ethno-realism, the world of human feelings, the world of subject and emotional-sensual, the world concrete and imagined, guessed, *nafantazovanny*) in philosophical comprehension V. Holoborodko interrelated, associative-interlaced, transcendently inspired. The names of items of dishes, which are original in the life of our ancestors, appear in the poetry of the artist as personified realities. The artist's uniqueness of the word we see in virtuoso ability to see, find a new, relevant in the traditional, traditional.